

VINERI • 6 NOIEMBRIE 2009 • ANUL LIX NR. 45

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

*Omagiu învățământului românesc din Chitighaz
Troita din cimitirul românesc din Bichișciaba
A fost oare doar o ghidușie?*

CALENDAR ORTODOX

9 noiembrie, luni – Sf. Mc. Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat; Sf. Ier. Nectarie Făcătorul de minuni.
10 noiembrie, marți – Sf. Ap. Rodion, Olimp, Erast și Sosipatru; Sf. Mc. Orest.
11 noiembrie, miercuri – Sf. M. Mc. Mina; Sf. Mc. Victor, Vichentie și Ștefanida; Cuv. Teodor Studitul.
12 noiembrie, joi – Sf. Ioan cel Milostiv, Patr. Alexandrie; Cuv. Nil Pustnicul.
13 noiembrie, vineri – † Sf. Ioan Gură de Aur, Arhiep. Constantinopolului.
14 noiembrie, sâmbătă – † Sf. Ap. Filip; Sf. Gridorie Palama (Lăsatul secului pentru Postul Crăciunului).
15 noiembrie, duminică – † Cuv. Paisie de la Neamț (Începutul Postului Crăciunului).

AGENDĂ

9 noiembrie

1933 – s-a născut regizorul Lucian Pintilie.

10 noiembrie

1508 – din inițiativa lui Radu cel Mare, a apărut Liturghierul slavon, tipărit de călugărul Macarie; această este prima carte tipărită în Țara Românească.

1891 – a murit poetul francez Arthur Rimbaud.

1895 – s-a stins din viață, la București, scriitorul și istoricul român Alexandru Odobescu.

11 noiembrie

1928 – s-a născut chimistul american de origine română Gheorghe Metescu.

1950 – s-a născut, la Slobozia, Mircea Dinescu, scriitor, poet și editorialist.

12 noiembrie

1862 – s-a născut omul politic Vasile Goldiș.

1960 – s-a născut celebra gimnastă Nadia Comăneci.

13 noiembrie

1909 – s-a născut, la Slatina, scriitorul și dramaturgul de origine română Eugen Ionescu.

14 noiembrie

1710 – Dimitrie Cantemir a fost înscăunat ca domnitor al Moldovei.

15 noiembrie

1868 – s-a născut biologul Emil Racoviță.

1932 – a murit sergentul Constantin Țurcanu, erou al Războiului de Independență, imortalizat de Vasile Alecsandri în „Peneș Curcanul”.

Citatul
săptămânii

„Nu trebuie să vrei să scrii cărți, ci să spui câteva lucruri esențiale, de care să nu roșești la sfârșitul vieții.”

Emil Cioran (1911–1995)

Budapesta

S-a decis cine vor primi premiul
„Pro Cultura Minoritatum”

La ultima ședință din 21 octombrie, Consiliul Minorităților din cadrul Institutului Cultural Maghiar a decis despre numele persoanelor care vor primi în acest an premiile „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”.

Distincțiile vor fi înmânate în cadrul Galei Minorităților, care va avea loc în seara zilei de 13 decembrie.

Și în acest an se vor acorda opt premii, unul pentru romi, și șapte pentru minoritățile naționale,

printre care va fi distins și un român din comunitatea românească din Ungaria. Numele premiatului român îl vom destăinui doar în numărul „Foi românești” dinaintea Galei Minorităților din decembrie.

E.I.

Seghedin

Un ultim omagiu
pentru profesorul
Mihai Cozma

Familia îndoliată îi înștiințează pe cei care l-au cunoscut și l-au iubit pe Mihai Cozma, fostul profesor al Facultății Pedagogice „Juhász Gyula” din Seghedin, că vor avea ocazia de a-i aduce un ultim omagiu în data de 11 noiembrie, de la ora 11.00, la sediul Filialei din Seghedin a Institutului Cultural Român (Piața Dugonics nr. 2). Familia va fi recunoscătoare dacă la această ultimă întâlnire veți aduce doar o floare.

Chitighaz

Hramul
bisericii
ortodoxe

În ziua de 8 noiembrie, credincioșii ortodocși îi sărbătoresc pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil. Câteva dintre locașurile noastre de închinare ortodoxe poartă acest hram. Una dintre acestea este biserica ortodoxă românească din localitatea Chitighaz. La Sfânta Liturghie va sluji Prea Sfințitul Siluan, episcopul românilor din Ungaria, iar răspunsurile vor fi date de un grup de coriști de la Arad. Slujba va începe la ora 9.30. A.B.

Alegeri prezidențiale în România

În data de 22 noiembrie 2009 vor avea loc, în România, scrutinul pentru alegerea Președintelui României și scrutinul pentru referendumul național. La acest scrutin pot vota și cetățenii români care au domiciliul sau reședința în străinătate sau care se află ocazional în străinătate, deci pot vota și turiștii. În

Ungaria se va putea vota la secțiile de votare care vor funcționa la **Ambasada României la Budapesta**, str. Thököly, nr. 72, la **Consulatul General al României la Julia**, str. Munkácsy, nr. 12 și la **Consulatul General al României la Seghedin**, str. Kele-

men, nr. 5. Votarea se va desfășura **între orele 7–21** (ora Ungariei).

Cetățenii români pot vota în străinătate pe baza următoarelor documente: *cartea de identitate, cartea de identitate provizorie, buletinul de identitate ori pașaportul diplomatic, pașaportul diplomatic electronic, pașaportul de serviciu, pașaportul de serviciu electronic, pașaportul simplu, pașaportul simplu electronic, pașaportul simplu temporar, titlul de călătorie*. Documentele trebuie să fie valabile în ziua votării. Alegătorii care în ziua votării se află în străinătate, votează după ce

declară în scris, pe propria răspundere, că nu au mai votat și nu vor mai vota la acel tur de scrutin, la altă secție de votare.

Cetățenii români cu domiciliul în străinătate, care în ziua votării se află în România, pot vota numai pe baza următoarelor documente: *pașaportul simplu, pașaportul simplu electronic și pașaportul simplu temporar*, valabile în ziua votării. În acest caz dreptul de vot se poate exercita numai la secțiile de votare speciale, stabilite prin H.G. 1051/2009.

Consulatul General al României la Julia
Ioan Fodoreanu,
consul general

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Aniversarea a 60 de ani de la înființarea școlii românești din Chitighaz
(Foto: Rita Pătcăș)

Omagiu învățământului românesc din Chitighaz „Școala nu este numai o clădire, ci o insulă unde se păstrează identitatea neamului nostru”

Cu 60 de ani în urmă, după naționalizarea școlilor confesionale, s-au înființat școlile generale de stat cu limba de predare română. La fel ca liceul românesc, în anul 1949 s-a înființat și școala românească din Chitighaz. Aniversarea a 60 de ani de la înființarea școlii s-a organizat în ziua de 31 octombrie, când a avut loc și „Întâlnirea generațiilor”, sărbătoarea foștilor și actualilor elevi și profesori ai școlii românești din Chitighaz.

Sâmbăta trecută părea a fi o zi obișnuită în viața satului Chitighaz, însă în fosta stradă principală începuse de dimineață un du-te-vino agitat, care cu trecerea fiecărei ore sau minut, devenise o forfotă tot mai zgomotoasă. Pe la ora 10 nu prea se mai găsea loc de parcare în mijlocul străzii Uttörő, unde școala românească a oferit un loc de întâlnire pentru zeci de generații care au absolvit aici între anii 1949-2009.

Oaspeții și gazdele casei s-au adunat în sala sportivă a școlii, într-un spațiu mai larg, care și așa s-a dovedit aproape neîncăpător.

Atmosfera de altă dată

Directoarea *Erica Borbély* a salutat participanții, care în calitate de elev sau de profesor au petrecut câțiva ani în școala românească, pentru care „școala nu este numai o clădire, ci o insulă unde se creează o atmosferă familiară, se păstrează identitatea neamului nostru.” Doamna *Borbély* a mai subliniat că festivitatea s-a organizat ca drept omagiu și semn de recunoștință față de înaintașii întemeietori ai învățământului românesc din localitate.

Istoricul școlii a fost prezentat de către profesoara în pensie *Maria Sarca Zombai*, care a lucrat cu multă însuflețire la adunarea informațiilor și datelor din trecutul școlii, la documentarea fotografiilor și la realizarea expoziției de tablouri cu imagini, vernisată în școală în cursul zilei.

Elevii școlii au prezentat un program cultural cu iz de altă dată, neobișnuit zilelor noastre, evocând tre-

cutul învățământului românesc, de la detașamentul pionierilor până în zilele recente cu predarea limbilor străine, trecutul și prezentul având ca un numitor comun păstrarea limbii și tradițiilor românești.

Oaspeții de onoare ai evenimentului au fost *Ioan Fodoreanu*, consul general al României la Julia, *dr. Perjési Klára*, deputat parlamentar și primărita a orașului Julia, *Ștefan Frătean*, consilier principal în Departamentul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din cadrul Oficiului Primului Ministru, *dr. Maria Gurzau Czeglédi*, directoarea Liceului „N. Bălcescu” din Julia, *Maria Kalscsó*, primărita Chitighazului, *Gheorghe Gulyás*, vicepreședinte al ATRU, directoarea în pensie *Aurica Istin* și fosta directoară *Florica Santău*, iar din România a

sosit *prof. univ. dr. Aurel Ardelean*, rector al Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, senator în Parlamentul de la București. La rândul său, rectorul *Aurel Ardelean* și-a exprimat bucuria de-a participa la evenimentul special pentru satul din care au plecat buncii săi și în care mai are și astăzi rudeni, după care a înmănat câte-o diplomă de onoare a Universității Goldiș directoarei *Erica Borbély*, doamnei primar *Maria Kalscsó* și profesoarei *Maria Zombai*.

Omagiu înaintașilor

Celor șase decenii de școală românească s-a adus drept omagiu și prin așezarea pe clădirea instituției a unei plăci comemorative, placa fiind dezvelită de fostul elev Ștefan Frătean și sfințită de părintele paroh *Florin Olteanu*.

Expoziția de imagini din trecut a fost vernisată în școală. Aceasta s-a dovedit a fi una de succes, foștii elevi și profesori căutându-Pse și recunoscându-se în fotografii vechi și reportaje din *Foaia românească*. (Continuare în pag. a 10-a)

EDITORIAL

A fost oare doar o ghidușie?

În ce mă privește pe mine personal, foarte greu îmi vine să cred că la Bătania, copii de 13-14 ani ar fi scris biletul cu harta Ungariei Mari, decorată cu steagul arpadian, cu dungile alb-roșii, care a fost aruncată în cutia poștală a unui cetățean român stabilit în oraș și care avea următorul mesaj xenofob: „Voi, gunoaie de români, nu v-a fost de ajuns Ardealul, vă mutați și pe acest mic teritoriu care ne-a mai rămas?! Nu vom fi liniștiți până vor trăi români dincoace de Carpați! Scris de: Grupul Apărător al Patriei”. Ziarele de acum o săptămână, atât cele din Ungaria cât și cele din România, relatează cu stupeoare despre cazul de la Bătania, neînțelegând cum s-a ajuns până aici. Ca apoi după 3-4 zile să aflăm că poliția a identificat doi adolescenți, care tocmai erau în acțiune, plănuiind să spargă geamul unei alte case. Paznicii de ordine din Bătania au arătat că tot acești tineri au fost și cei care au vandalizat casa românului *Marin Crișan*. Cazul a fost titrat ca o ghidușie a unor copii ștregari...

Pe vremuri, copiii făceau năzdrăvăniile furând cireșe de la vecini sau păcălindu-se unii pe alții. Să fi ajuns să trăim azi în Ungaria, când și copiii strigă „Jos Trianonul!? Dacă este așa, situația e mult mai gravă decât ne-o închipuim. Înseamnă că elevii de la școlile generale din Ungaria nu doar să citească, să scrie și să numere învăț, ci însușesc, în același timp, ura și dușmănia față de tot ce este străin. Este clar că responsabilii principali nu sunt copiii, ci în primul rând părinții și apoi profesorii acestora. Copiii copiază ce aud, ce văd de la adulți. Revinând la biletul xenofob de la Bătania, este imposibil de crezut că acesta ar fi fost scris de niște copii ștregari, iar dacă a fost scris de vreun adult și a fost dat în mâna copiilor... Chiar e cutremurător. Și rămânem fără cuvinte.

Zi de zi vedem posturi de televiziune din Ungaria, care varsă ură și vrajbă contra tot ce nu este „pur maghiar” (sic!!!). Sunt și posturi specializate pe acest domeniu. E chiar la modă să îi urăști pe țigani, pe evrei, pe homosexuali, pe slovaci, pe români, pe croați etc. etc. Ce poate să înțeleagă din astea un copil? Am devenit leneși la gândire și credem tot ce ni se spune la televizor. Iar copiii nu fac altceva decât să copieze. Ne copiază pe noi, adulții. Omul simplu din Bătania – fie el ungur, țigan, sârb sau român – a fost șocat de ceea ce s-a întâmplat în orașul lui pașnic, unde nu i-au considerat dușmani pe românii veniți de dincolo, pentru că aceștia nu au venit să le ia locurile de muncă (căci așa ceva nu prea există pe la ei), ci au venit să le aducă bani și prosperitate în localitate. În schimb, românii „noi” și-au dorit liniște și înțelegere. Acum responsabilitatea este în mâna conducerii orașului și a poliției, de la care se așteaptă să înăbușe de la bun început astfel de cazuri. Dacă se mai întâmplă așa ceva, urmările pot fi mult mai grave. Pentru că frica este doamnă mare.

Exact în ziua când a apărut în ziare scandalul de la Bătania, un domn care locuiește în zona Bucureștilor îmi cerea sfatul, printr-un e-mail, ce să facă, pentru că el s-a îndrăgostit de orașul Julia petrecând aici mai multe zile plăcute de odihnă și se gândește să-și cumpere aici o casă. Dar văzând cazul de la Bătania s-a pus pe gânduri. „Acest tip de informații, în contradicție vădită cu experiența mea directă și cu cele relatate anterior în presa românească, realmente m-a nedumerit și m-a îngrijorat într-o oarecare măsură... Personal consider că apartenența la Uniunea Europeană a celor două țări, a făcut posibilă, pentru majoritatea cetățenilor, depășirea reală, practică și autentică a unor nefericite psihologii și idei revolute ale trecutului.” Nouă ne rămâne doar speranța că se vor stabili printre noi tot mai mulți români cu o astfel de gândire, și vor dispărea încetul cu încetul cei care trăiesc și azi numai din nostalgia trianonică.

Eva Iova

Pe scurt...

GRIPA FACE RAVAGII
ÎN UCRAINA

Alertă sanitară în Ucraina, unde 67 de oameni au murit deja de gripă sau din cauza infecțiilor respiratorii. Autoritățile au făcut apel la statele prietene pentru a primi ajutor medical, iar Biserica le-a cerut preoților să se roage pentru sănătatea populației. Deși nu în toate decesele a fost incriminat virusul A H1N1, panica este greu de controlat. Alertă epidemiologică este și în Bulgaria. Autoritățile din 3 localități au decis închiderea școlilor și suspendarea activităților publice. În estul țării a fost anunțată pandemie de gripă A/H1N1. O femeie de 30 de ani, însărcinată în luna a cincea, a murit în urma unor complicații date de o gripă severă, dar nu s-a confirmat încă existența virusului A/H1N1.

Gripa de tip A/H1N1 a re izbucnit cu putere și în lume: în ultimele 48 de ore, în Turcia au fost înregistrate 5 noi decese în urma contaminării cu noul virus gripal. Patru dintre victime erau copii cu vârste între un an și 10 luni și 14 ani. În Germania, unde se înregistrează săptămânal 3.000 de cazuri noi, au fost confirmate 6 decese și a început campania de vaccinare. Programe similare au fost declanșate în SUA, Canada, Marea Britanie și China.

AUSTRIA SPRIJINĂ ADERAREA ROMÂNIEI LA SPAȚIUL
SCHENGEN ÎN 2011

România are sprijinul Austriei în ceea ce privește aderarea la spațiul Schengen în 2011, a declarat ministrul de Interne austriac, *Maria Theresia Fekter*. Aceasta nu a dorit să comenteze efectele pe care le-ar putea avea actuala criză politică asupra planului de aderare.

IRIS CÂNTĂ LA ORADEA

Concertul se va desfășura duminică, 8 noiembrie, la Casa de Cultură a Sindicatelor, începând cu ora 19.30, în cadrul turneului de promovare a candidatului la Președinție *Sorin Oprescu*. Este pentru prima oară când trupa Iris sosește la Oradea, după transplantul de ficat suferit de *Cristi Minculescu*. Intrarea la concert va fi gratuită.

AȚRU nu a reușit să aleagă
noul director al CDI

Adunarea Generală a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria nu a reușit să aleagă vinerea trecută noul director al Centrului de Documentare și Informare, însă s-a îmbogățit cu un nou membru și a decis despre numele celor care vor primi distincțiile AȚRU pe anul 2009. Ședința din 30 octombrie s-a ținut în deplasare, la Aletea, fiind invitați să asiste la lucrări și membrii autogovernării românești locale.

În deschidere, primarul *Pluhár László* a prezentat trecutul și prezentul localității, amintind, printre altele, și despre numeroasele relații de înfrățire cu localități din România, precum și despre planurile de viitor legate de școala românească din oraș, care de ani de zile este în pericol de desființare.

Ședința propriu-zisă s-a deschis cu un moment de reculegere în amintirea profesoarei *Ana Ardelean Luhas* din Julia și profesorului *Mihai Cozma* din Seghedin. Apoi a urmat depunerea jurământului noului deputat, *Alexandru Monoc* din Săcal, care a intrat în Adunarea Generală a AȚRU după ce *Gheorghe Ardelean* din Cenadul Unguresc și-a retras mandatul. Deputații au primit în scris raportul președintelui despre cele întâmplate de la ultima ședință, *Traian Cresta* adăugând doar câteva explicații, ca de exemplu necesitatea lucrărilor de la casa-muzeu de la Chitighaz, pentru ca aceasta să poată fi inclusă în Uniunea Caselor Muzeu din Ungaria. Despre bugetul AȚRU pe 2010 nu s-a putut discuta prea multe, deoarece încă nu se știe exact ce sume va gospodări autogovernarea.

Deoarece *Gheorghe Ardelean* din Cenad, care a demisionat la ședința anterioară, a fost și președintele Comisiei de Cultură, Cul-

te, Învățământ și Tineret, acum a fost nevoie să se aleagă un nou membru și președinte al acestei comisii. Adunarea Generală a votat ca noul membru să fie *Alexandru Monoc*, profesor de profesie, iar în funcția de președinte a fost ales *Ioan Blaga* din Apateu.

Al șaselea punct pe ordinea de zi a fost decizia despre premiile AȚRU: „Pentru românii din Ungaria” și „Pentru învățământului românesc din Ungaria”. Acestea vor fi decernate la ședința AȚRU din 28 decembrie. Premiții din acest an vor fi *Ioan Blaga*, pentru primul premiu, regretata profesoară *Ana Ardelean Luhas*, premiu postum pentru meritele din domeniul învățământului românesc, același

premiu primindu-l și educatoarea *Florica Otlăcan* din Chitighaz.

În ultima parte a ședinței, deputații au audiat candidații la postul de director al Centrului de Documentare și Informare al AȚRU. Pentru acest post au fost trei candidați: *Adriana Cozma*, *Teodor Luhas* și *Attila Aranyos*. Singurul candidat care prezentându-și planurile a vorbit și în limba română a fost *Adriana Cozma*. S-a decis ca pentru desemnarea câștigătorului e nevoie de o majoritate simplă a voturilor. Deputații și-au exprimat părerile prin vot secret. Din cei 25 de membri ai Adunării Generale a AȚRU, la ședința de vinerea trecută au fost prezenți 22. Comisia de Numărare a Voturilor a constatat că un singur bilet a fost invalid, iar *Teodor Luhas* a obținut 11 voturi, *Adriana Cozma* 10, al treilea candidat neprimind nici un vot. În acest fel, noul director al CDI nu a fost ales, drept urmare în curând se va publica un nou concurs.

A. Cioca

Attila Aranyos, Teodor Luhas și Adriana Cozma, cei trei candidați la postul de director al CDI

Reprezentanții aromânilor cer statut
de minoritate națională

Uniunea Federativă a Naționalităților din Europa (FUEN) în 2009 împlinește 60 de ani de la constituire. Asociația civilă non-guvernamentală a organizațiilor minorităților naționale din 43 de țări a ținut, între 30 septembrie și 2 octombrie 2009, Congresul aniversar la Bruxelles. Întrunirea jubiliară a avut loc la sediul instituțiilor de vârf ale Uniunii Europene (UE), subiectul principal al discuțiilor fiind abordarea problemelor minorităților de către UE. La Congresul FUEN, din partea UCRU a luat parte subsemnatul. Au fost de față și reprezentanții organizațiilor aromânilor din Bulgaria (Tsentrul ti limba shi cultura armaneasca), Macedonia (Unia ti cultura-a Armanjlor dit Machidunii) și Ro-

mânia (Fara Armaneasca dit Romania).

Delegații FUEN, peste 150 la număr, au avut la Bruxelles o întrevedere cu membrii Intergrupului pe problemele minorităților naționale din cadrul Parlamentului European. În ciclul electoral precedent, președintele intergrupului a fost deputatul socialist *Tabajdi Csaba*, fiind schimbat recent tot de un politician din Ungaria, *Gál Kinga*, deputatul FIDESZ în Parlamentul European. Dintre euro-parlamentarii României, la dezbaterile problemelor minorităților în UE au luat parte doar reprezentanții UDMR la Bruxelles.

La Congresul FUEN au fost adoptate mai multe rezoluții, printre care și recomandarea pentru

guvernele țărilor din Balcani, solicitându-se asigurarea funcționării instituțiilor culturale și de învățământ a aromânilor din Bulgaria, Grecia, Macedonia și România. Reprezentanții organizațiilor aromânilor au insistat ca FUEN să sprijine, inclusiv în România, recunoașterea aromânilor ca minoritate națională, arătând că Macedonia (FIROM) este singurul stat în care aromânii au acest statut de grup etnic minoritar băștinaș.

La Bruxelles a crescut la 86 numărul organizațiilor membre FUEN. Congresul a adoptat afilierea Asociației Italianilor din Graubunden, Elveția. S-a mai propus ca în 2010, întrunirea anuală FUEN să aibă loc în Slovenia.

Șt. Frățean

Troița din cimitirul românesc din Bichișciaba

În timp sute de persoane se îndreptau sâmbătă dimineața spre cimitirul de pe alea Temető din Bichișciaba, un grup de 50–60 de români au înconjurat noua troiță de lemn din vechiul cimitir românesc, care a fost sfințită în ziua de 31 octombrie de către PS Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, împreună cu preotul paroh Teodor Marc și cu Protosinghelul Calinic. Slujba de sfințire a troiței a consemnat și revenirea acestui cimitir cu valoare simbolică în proprietatea și administrarea parohiei românești din Bichișciaba, lucru efectuat prin străduințele preotului paroh Teodor Marc, care s-a îngrijit și de realizarea acestei troițe, reprezentative pentru spiritualitatea ortodoxă și românească.

Crucea a fost realizată în timp de trei luni de către cioplitorul Balogh Zsigmond din Kondoros. Troița este decorată de vreo 20 de cruci sculptate.

– Am ridicat această cruce în memoria înaintașilor noștri. Această troiță va fi un simbol de legătură între credincioșii care au fost și între cei de azi, dar sper să

ne apropie unii de alții și pe noi, credincioșii de azi, a spus parohul Teodor Marc, care în cuvântarea sa a evocat numele unor familii însemnate din viața parohiei ortodoxe din Ciaba. Mulți dintre aceștia își dorm somnul de veci în acest cimitir vechi, care în primă-

vara acestui an a fost retrocedat, de către primăria orașului, pentru parohia ortodoxă română.

Cimitirul românesc, la intrarea căruia s-a așezat acum troița de lemn, și în care nu se mai fac înmormântări, va deveni cu timpul un parc memorial. E.I.

Pe urmele Revoluției de la Timișoara

În organizarea Autoguvernației Românești din Macău, sâmbătă, 31 octombrie, am participat cu un grup de români din județul Ciongrad (Macău, Seghedin și Cenadul Unguresc), într-o excursie de o zi la Timișoara. În luna decembrie se împlinesc 20 de ani de la Revoluția Română, astfel excursia a avut drept scop principal comemorarea evenimentelor petrecute în România în decembrie 1989. În drum spre capitala Banatului ne-am oprit la Muzeul Bartók Béla din Sânnicolau Mare. Aici numele lui Bartók Béla, compozitor, pianist, muzicolog și folclorist de origine maghiară, a fost imortalizat într-o expoziție muzeală permanentă, cu imagini și documente din viața și activitatea compozitorului, la Castelul Nako din

Sânnicolau. În Timișoara grupul a vizitat Muzeul Revoluției, unde s-a putut aprinde o lumânare la monumentul eroilor căzuți în revoluția din decembrie 1989. La muzeu am fost întâmpinați de Traian Orban, președintele Asociației „Memorialul revoluției”, rănit în revoluția din 1989, care ne-a povestit despre evenimentele din decembrie 1989 la Timișoara, după care am vizionat un film documentar despre revoluție, de la scânteia acesteia la Timișoara, până la ultimele momente ale vechiului regim, procesul și execuția soților Ceaușescu.

Următorul popas al excursiei a fost Universitatea de Vest, unde grupul a fost așteptat de către decanul dr. Otilia Hedeșan, un vechi prieten al românilor din Ungaria, care ne-a povestit despre institu-

ția pe care o conduce. De acolo am vizitat Piața Operei. Excursioniștii care nu au mai fost la Timișoara, impresionați de filmul documentar, au dorit să vadă piața unde în ziua de 20 decembrie 1989, toți locuitorii orașului s-au rugat împreună în genunchi pentru eroii căzuți în acele zile la Timișoara. Ajunși în piață, clopotele impunătoare a Catedralei Mitropolitane aduna credincioșii la vecernie. Astfel, am intrat și noi să ne închinăm la altarul sfânt și la racla cu moaștele Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, ocrotitorul Banatului.

Ultimul obiectiv al excursiei a fost Centrul Comercial Julius Mall, unde cei prezenți s-au bucurat de o cină cu gustări tradiționale românești. Anca Butar

La mulți ani!

Cu ocazia zilei de 1 noiembrie, când împliniți dorește să ai parte numai de împliniri și Dumnezeu să te călăuzească și să îți orânduiească totul cum este mai bine pentru tine. Fie ca anii ce se scurg, să treacă precum razele soarelui mângâie o floare ce stă să înflorească. Să ai parte numai de zile senine, sănătate și bucurii alături de cei dragi! Iar dacă norii vor mai apărea uneori, noi vom fi mereu lângă tine. Soțul și copiii îți urează „La mulți ani fericiti!”.

Întâlnirea promoției 1975–79

Odată cu întâlnirea generațiilor de la Liceul „N. Bălcescu”, ce va avea loc pe 14 noiembrie, absolenții promoției 1975–1979, se vor așeza din nou după 30 de ani în băncile școlii. Întâlnirea va începe după-masă, de la ora 17.00. Dirigintele clasei a fost profesorul Nicolae Luțai. A.C.

Pe scurt...

SEGHEdin

Filiala Seghedin a ICR Budapesta continuă seria de prezentare a filmelor românești sub genericul Film Klub. Miercuri, 25 noiembrie, la sediul Institutului Cultural din orașul de pe Tisa, iubitorii filmului românesc vor putea viziona filmul documentar „Memorialul durerii”, un film de Lucia Hossu Longin, despre revolta muncitorilor de la Brașov (Totul despre 15 noiembrie 1987).

JULA

Liceul „N. Bălcescu” din Jula își va deschide porțile pe 26 noiembrie pentru elevii și părinții interesați de această instituție de învățământ. Programul va începe la ora 9.00, în sala festivă a Centrului Cultural, cu prezentarea liceului, după care elevii sosiți de la școlile generale vor avea posibilitatea să intre la orele de studiu ale liceenilor.

SEGHEdin

Concertul Locomotivei Jazz din luna octombrie a oferit în ultima zi a lunii o încercare emoționantă, deoarece în vagoane, pe lângă muzicanți români și maghiari, de data aceasta s-a găsit și un flautist din Anglia. Filiala Seghedin a ICR Budapesta, în colaborare cu Federația Maghiară de Jazz și Cinema Grand Café a organizat „a șaptea cursă” a Locomotivei Jazz cu oprire la Seghedin. Locomotiva a călătorit cu vagoane din România, Marea Britanie și Ungaria. Publicul a fost condus într-o călătorie jazzistică ce a îmbinat ludicul „însoțitorilor” cu fantezia muzicală: Berti Barbera (RO) voce și percuție, Robin Hilary Ashe-Roy (UK), flaut, Gyárfás István (HU), chitară și Csuhaj-Barna Tibor (HU), contrabas.

JULA

Joi, 19 noiembrie, elevele Emese Boda, Estera Martin și Helga Ruja din clasa a XII-a a Liceului românesc „N. Bălcescu” din Jula vor susține proba orală din Cultură și Civilizație Românească a sesiunii de toamnă a examenului de grad mediu de bacalaureat. Locul desfășurării examenelor va fi Liceul „Erkel Ferenc” din Jula.

400 de ani de istorie baptistă în cadrul bisericilor baptiste din România

În ziua de 18 octombrie, bapțiștii din Banat au sărbătorit 400 de ani de la înființarea primei biserici baptiste în orașul Amsterdam, în anul 1609. Comunitatea Bisericilor Baptiste din Caraș a organizat festivitatea dimineața, la Reșița, iar Comunitatea Bisericilor Baptiste din Timiș a sărbătorit în seara aceleiași zile, la Timișoara.

Bogatele programe de închinare prin muzică au fost realizate la cea mai înaltă ținută artistică. Corurile, orchestrele și fanfarele au fost formate din membrii bisericilor baptiste din comunitățile respective. Cei aproximativ 3000 de credincioși au umplut peste capacitatea maximă Sala sporturilor din Reșița și Sala Olimpia din Timi-

șoara și au celebrat împreună în cadrul fiecărui eveniment.

La festivități a luat parte conducerea Cultului Creștin Baptist, președintele, *Otniel Bunaciu*, secretarul general *Ionel Tuțac*, vicepreședinte *Ilie Tinco*, precum și președintele Federației Europene Baptiste, *Valeriu Ghiletschi* și vicepreședintele aceleiași orga-

nizații, *Hans Guderian*. Reprezentanții autorităților locale care au participat au salutat audiența și au mulțumit credincioșilor bapțiști pentru implicarea pe care aceștia o au în viața comunităților din care fac parte. Președintele Cultului a comunicat audienței salutul transmis bapțiștilor din România de către Președintele României, Președintele Senatului României, Președintele Camerei deputaților și al altor demnitari.

Pe lângă saluturi, evidențierea istoriei și a aspectelor de credință baptistă, a fost predicat Cuvântul lui Dumnezeu.

Vorbitorii din conducerea Federației Baptiste Europene și din conducerea Cultului au provocat credincioșii bapțiști să continue să clădească pe moștenirea de credință a înaintașilor, urmând calea deschisă de Mântuitorul nostru Isus Hristos, într-o umblare ca ucenici ai aces-
tua.

Toți participanții au afirmat că prin această sărbătoare doresc să-l onoreze și să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru 400 de ani de istorie baptistă în lume și pentru 153 de ani de mărturie a credinței în România.
R.P.

Să ne încredem în El...

Să zicem că în toate să fie binecuvântat numele Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt, în veci. AMIN!

„În noaptea zilei când avea de gând Irod să-l înfățișeze la judecată, Petru dormea între doi ostași, legat de mâini cu două lanțuri; și niște păzitori păzeau temnița la ușă.” (Faptele Apostolilor 12:6)

La prima vedere este de neînțeles comportamentul lui Petru, fiind prins și închis pentru credința lui în Isus din Nazareth, în temnița de maximă securitate a împăratului Irod.

Nu cu mult timp înainte de acest episod, pentru că creștinii treceau printr-o perioadă de mari prigoniri, spre deliciul iudeilor, un alt apostol, Iacov fratele lui Ioan a fost prins de Irod, acest vrăjmaș al creștinilor, și ucis cu sabia, Iacov fiind primul martir dintre apostolii bisericii primare. Dar cu toate că pericolul morții, la fel ca în cazul lui

Iacov, plana asupra capului lui Petru, el în loc să fie plin de spaimă și de groază... dormea, și încă dus, că a fost nevoie ca îngerul Domnului să-l scuture bine ca el să se trezească din somn.

Oare ce l-a determinat pe râvnosul apostol Petru să aibă o asemenea atitudine în fața pericolului? ... se baza oare pe faptul că biserica înalță rugăciuni de izbăvire pentru el? Era oare Petru convins de acesta sau avea un alt motiv de încredere? Și de aceea el în fața pericolului morții iminente, era liniștit, netulburat și plin de pace, putând să doarmă dus...

Să ne amintim faptul că în acest episod, prezentat de doctorul Luca în Faptele Apostolilor 12, apostolul Petru, nu mai era cel dinaintea, de la înălțarea Domnului Isus la cer, trecuseră deja câțiva ani, nu chiar așa de mulți și probabil că credința apostolului se întări-

se considerabil. Credința adevărată se fortifica în noi, nu peste noapte cum cred unii, ci asemenea stegarului căruia îi trebuie ani și ani ca să crească și după ce a crescut, nici un vânt nu-l mai poate doborî, tot așa este și cu credința noastră. Ce putem învăța de la apostol?

1. Să ne încredem în Cuvântul lui Dumnezeu.

Dar să ne amintim un episod din trecutul lui Petru, în care Isus tocmai fusese prins, răstignit și omorât. Petru se lepădase de El, cu puțin timp înainte de moartea Sa pe Golgota. Urmează căința lui Petru și întoarcerea lui la Dumnezeu, Domnul Isus așa cum a promis a învia din morți și după toate acestea, are loc o întâlnire pe malurile mării Tiberiadei (Ioan 21) între Isus Hristos cel înviațat și apostoli, printre care se afla și Petru. Aici are loc o întâlnire, în care Domnul

Isus nu reproșează nimă-nui nimic, nici măcar lui Petru care se lepădase cu blestem de El înaintea unor oameni neînsemnați, ci aici în această întâlnire Domnul Isus îl reabilitează pe Petru, ca apostol al Său (Ioan 21:15-17). Și se mai întâmplă ceva: Domnul Isus, Cuvântul Vieții, îl asigură pe Petru că el va trăi, până va ajunge bătrân, și altul îl va încinge (îmbrăca) și îl vor duce unde nu va voi (va muri ca martir). (Ioan 21:18)

Apostolul Petru, probabil trecut de prima tinerețe, dar care încă nu era bătrân, doarme și este plin de pace în fața pericolului, pentru că se încredea în Cuvântul Domnului Isus! Știa că nu va muri, pentru că încă nu ajunse-se bătrân, după cuvântul lui Isus. L-a crezut pe Isus pe cuvânt, de aceea era liniștit și dormea.

2. Să nu ne îngrijorăm de nimic, căci viața noastră se

afllă în mâinile lui Dumnezeu. Oare noi cum reacționăm în fața necazurilor, a pericolelor de tot felul, în fața lipsurilor? Suntem noi la fel de plini de pace și încrezători în promisiunile lui Dumnezeu, precum apostolul Petru? Sau ne stresăm, ne amărăm și cârtim împotriva lui Dumnezeu neli-niștiți fiind? Știm bine că îngrijorarea este un păcat, care arată necredincioșia noastră față de El.

„Caută-ți mai întâi, împărăția cerurilor și neprimăria Lui, și toate aceste lucruri (materiale) vă vor fi date pe deasupra.” (Matei 6:33) *„Nu vă îngrijorați de nimic...”* (Filipeni 4:6) *„Aruncați asupra Lui, toate îngrijorările voastre...”* (1 Petru 5:7) Nu avem nici un motiv să ne îngrijorăm și să intrăm în panică, orice s-ar întâmpla cu noi, noi suntem copiii lui Dumnezeu și El a promis că se va îngriji de noi.

Amin!

„Monahul bucuriei” a trecut în veșnicie

Unul dintre marii duhovnici ai României, părintele Teofil Părăian, a încetat din viață săptămâna trecută. Duhovnicul Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus din județul Brașov, s-a stins din viață după o suferință de câteva luni. Părintele Teofil Părăian s-a mutat din această viață la vârsta de 80 de ani.

Numit în rândul clerului „monahul bucuriei”, părintele Părăian s-a născut în anul 1929, în localitatea Topârcea, județul Sibiu, într-o familie cu patru copii. Orb din naștere, acesta a urmat cursurile unei școli primare pentru nevăzători la Cluj-Napoca, în perioada 1935–1940. Între 1948 și 1952, părintele Teofil a urmat cursurile Facultății de Teologie din Sibiu, iar la 1 aprilie 1953 intră în obștea Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus. La șapte

ani după călugărire, preotul a fost hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Colan.

Dar al lui Dumnezeu, om al bucuriei, duhovnic odihnitor de oameni, echilibrat, realist, cu zâmbetul mereu pe chip, părintele Teofil Părăian a fost un om împlinit, un om fericit. Nevăzător, dar luminat, om al rugăciunii, Părintele Teofil și-a întemeiat viața

pe credință și cultură. Părintele Teofil a fost și rămâne un reper luminos și sigur, o persoană care a întrupat concret bucuria și certitudinea credinței, un propovăduitor al credinței lucrătoare prin iubire. A fost un ziditor de suflete și a renăscut pe mulți la viața duhovnicească în Hristos și în Biserică prin predicile, conferințele sau îndrumările sfinției sale. A plecat din această viață cu nădejdea că Domnul Hristos îl va primi în Împărăția Sa alături de Maica Domnului și de toți sfinții, pentru că toată viața și-a închinat-o slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor.

Prin mutarea la cele veșnice, Părintele Teofil ne lasă aici o moștenire impresionantă întrupată în viața sa, în cuvintele sfinției sale, în cărțile, în înregistrările cu predicile, conferințele sau interviurile realizate în ultimii 20 de ani.

Părintele Teofil Părăian a fost înmormântat la mănăstirea Sâmbăta de Sus, sâmbăta, de un sobor de 10 ierarhi, în frunte cu ÎPS Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, fiind condus pe ultimul drum de mii de credincioși.

Veșnica lui pomenire!

A.B.

Sinodul a ales noi episcopi

Pe 29 octombrie 2009, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-au reunit în ședință plenară de lucru la Reședința patriarhală din București. La lucrările Sinodului a luat parte și PS Siluan, Episcopul românilor din Ungaria.

În cursul dimineții, Sfântul Sinod a ales – prin vot secret – pe Preasfințitul Părinte Gurie Gorjeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei, în postul de episcop al Episcopiei Devei și Hunedoarei, cu reșe-

dința în municipiul Deva și jurisdicția în județul Hunedoara. În continuare, ierarhii Sfântului Sinod au ales – prin vot secret – pe părintele arhimandrit dr. Varlaam Merticariu în postul vacant de episcop-vicar patriarhal, cu titulatura Ploieșteanul, pe părintele arhimandrit Ieronim Crețu în cel de-al doilea post de episcop-vicar patriarhal vacant, cu titulatura Sinaitul, și pe părintele arhimandrit dr. Emilian Nica în postul vacant de episcop-vicar al Episcopiei Râmnicului, cu titulatura Lovișteanul.

Este har...

- să iubești fără să fii iubit...
- să slujești fără să fii prețuit...
- să dăruiești fără să ți se mulțumească...
- să te jertfești și fără să ți se recunoască...
- să ierți fără să fii iertat...
- să-l susții pe cel care te-a lepădat...
- să rămâi liniștit, deși ești nedreptățit...
- să crezi deși nu vezi față în față...
- să crezi deși nu ești deplin lămurit...
- să investești clădind fără speranțe...
- să taci pentru a nu face rău aproapelui...
- să vorbești de dragul adevărului...
- să te jertfești pentru dreptate...
- să înduri fără să murmuri, fără să cârtești...
- totul să-ți aparțină, dar tu de toate bucuros să te lipsești...

Luptă-te, suflete, ca să primești acest har!

Arhim. Iustin Pârnu, Mănăstirea Petru Vodă

Primul arhipăstor al unei eparhii de 650 de ani

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, reunit în ședință din 8 iulie 2008, a hotărât canonizarea celui dintâi mitropolit al Țării Românești, Sfântul Ierarh Iachint de Vicina.

Acest Sfânt Ierarh al Bisericii lui Hristos a păstorit în veacul al XIV-lea, mai întâi în cetatea Vicina, afla-

tă în nordul Dobrogei și apoi la Curtea de Argeș, capitala Țării Românești. Urmând mitropolitului Chiril la Vicina, el a întărit în dreapta credință pe credincioșii de aici. În timpul ocupației genoveze s-a retras la curtea Domnitorului Basarab I, întemeietorul Țării Românești și a fi-

ului său Nicolae Alexandru. Aceștia au cerut patriarhului Constantinopolului, Calist, să binecuvânteze mutarea scaunului de la Vicina la Curtea de Argeș și să-l numească pe Iachint „arhiereu, păstor și dascăl al locului”. În anul 1359, Patriarhul Calist l-a numit păstor legiuit al în-

tregii Țări Românești cu rang de mitropolit spre îndreptarea duhovnicească a domnitorului și casei lui și spre întărirea credincioșilor într-o vreme în care încerca atragerea ortodocșilor la alte credințe. Sfântul Ierarh Iachint a contribuit la unificarea și centralizarea statului medieval

românesc, adică Voievodatul sau Principatul Țării Românești și a așezat pentru totdeauna creștinismul românesc în vatra Bisericii Ortodoxe a Răsăritului.

În anul 1372 cu pace s-a săvârșit, fiind încercat de suferințe și boli, pe care le-a primit cu pace, rugăciune și multă răbdare.

Întâlnirea tuturor promoțiilor la Liceul „N. Bălcescu”

În 2009 se împlinesc 60 de ani de la debutul primei promoții a Liceului Românesc din Jula. Cu această ocazie, direcțiunea școlii îi cheamă la fosta lor școală pe elevii tuturor promoțiilor și pe toți foștii profesori. Întâlnirea va avea loc pe 14 noiembrie, de la ora 10.00, în clădirea Liceului „N. Bălcescu” din Jula, piața Liceum nr. 2.

Excursie de studiu la castelul lui Octavian Goga din Ciucea

Pe 12 septembrie, 22 de elevi și profesori din Bedeu au vizitat Muzeul Memorial „Octavian Goga” din Ciucea. Ajungând la acest castel, ghidul ne-a condus dintr-o cameră-n alta și ne-a povestit despre viața

marelui poet, despre soția Veturia, care a fost o cântăreață recunoscută. Am văzut și pianul la care a cântat dânsa. Ne-a plăcut foarte mult pictura doamnei, care e pictată în trei dimensiuni. Ghidul ne-a

vorbit și despre locul nașterii poetului, Rășinari, iar noi i-am povestit că anul trecut am fost acolo, dar am vizitat și mausoleul marelui mitropolit Andrei Șaguna.

După ce am vizitat castelul, am intrat în camera memorială Ady Endre. Acolo am văzut leagănul, dulapul, masa, scaunul poetului maghiar. Iar la urmă ne-am dus spre mausoleul lui Octavian Goga, care este un complex deosebit.

După-masă ne-am odihnit la Piatra Craiului. Acolo am recapitulat cu doamna profesoară informațiile obținute, care ne-a pus întrebări legate de cele văzute. Elevul care a răspuns bine a primit un mic cadou. Bineînțeles, toți ne-am străduit să răspundem corect. Călătorind spre

casă am făcut și niște cumpărături.

În Oradea am vizitat mănăstirea Sf. Cruce, care este o mănăstire foarte frumoasă. La McDonald's am mâncat câte un hamburger. Seara la ora opt am

ajuns acasă cu amintiri foarte frumoase.

Mulțumim profesoarei Elena Silaghi, care ne-a organizat această excursie de neuitat.

Adam Hegedús
și David Leo, cl. a 8-a

Trecutul școlii din Chitighaz, evocat de elevii de azi

Cei mai talentați atleți

Din amintirile bunicilor

Spectacol de gimnastică

Detășament, drepti!

(Urmare din pag. a 3-a)
Într-o atmosferă ne-maipomenit de veselă a început întâlnirea diferitelor generații, încăperile școlii devenind câte-o clasă a foștilor elevi și profesori, care au fost cuprinși de amintiri plăcute și de neuitat. Participarea sutelor de persoane la balul de binefacere este un alt semn că școala românească din Chitighaz a fost și este „un leagăn” al românilor de aici.

Mândria de a fi român

În cadrul întâlnirii am vrut să înțelegem și noi sentimentele care au unit în această zi diferitele generații, întrebând câțiva foști elevi și profesori ce înseamnă pentru ei școala românească din Chitighaz.

„Am predat în această școală timp de 30 de ani, începând din anul 1966. Îmi amintesc cu mult drag de anii petrecuți aici, m-am simțit bine și am muncit mult, și ca director adjunct al școlii, ca profesoară de matematică și desen. M-am bucurat mult astăzi să-mi întâlnesc foștii elevi.” (Sofia Selejan Mocan)

„M-am simțit foarte bine în această școală, în care am învățat împreună cu surorile și fratele meu. Eu am terminat clasa a opta în 1956. M-am bucurat să-mi revăd acum foștii colegi și să stăm un pic de vorbă.” (Ana Gros)

„Am absolvit această școală în 1969, iar acum mă simt bine să fiu aici din nou pentru câteva ore. Mi-a plăcut foarte mult programul copiilor, prin care ne-am amintit de acea perioadă. Totul a devenit frumos. Din fosta mea clasă am venit doar patru, dintre care pe unii nici nu i-am recunoscut la început. Dar mă bucur că totuși am venit câțiva. Eu totdeauna am locuit în Chitighaz, suntem români și limba română o folosesc și astăzi la locul de muncă cu localnicii. Iar acum copilul nostru Cristian este profesor de germană și istorie la școală.” (Ana Rotar Ardelean)

„Eu am fost elevul acestei școli între anii 1982 și 1988, după clasa a 6-a ne-am mutat la Jula, unde am terminat școala generală și apoi liceul românesc. Am foarte mulți prieteni aici, cu care am o legătură foarte strânsă. Am

Omagiu învățământului românesc din Chitighaz „Școala nu este numai o clădire, ci o insulă unde se păstrează identitatea neamului nostru”

întâlnit acum mulți foști colegi și profesori, povestind despre amintirile plăcute. Am ținut să vin și eu la această întâlnire, să-mi reîntâlnesc prietenii, să revăd unde am scris primele litere și unde am învățat limba maternă.” (Robert Selejan)

„În 1984 am început și în 1992 am terminat aici școala generală, apoi am fost la liceul reformat din Dobrițan și după ce am terminat am dat concurs pentru o bursă în România și am obținut bursă la Facultatea de Medicină din Oradea, iar acolo am terminat în 1998. Din 2004 lucrez la spitalul din Jula, la secția obstetrico-ginecologie. Acum profit din cunoștințele de limba română, pentru că sunt mulți pacienți care vin din România pentru tratament. Erau ani ne-maipomeniți aici la școală. Era altă lume ca și acum. Am fost 14 sau 16 în clasa noastră. Era o copilărie foarte frumoasă. Știu că n-am avut lipsă de nimic și am fost ca o familie mică. Îmi amintesc cu drag de diriginta noastră Florica Santău, noi, cu colegii mei am fost pușorii ei. Am venit la această întâlnire să-mi întâlnesc colegii și profesorii, în special pe Florica. Aveam un dor să-i revăd și să fac o vizită pe acasă.” (Ioan Stan)

„Timp de zece ani am condus școala ca director, până în anul 2002. La de-

cizia părinților mei, eu am terminat școala maghiară din Chitighaz, după care am făcut Liceul „Erkel” din Jula, pentru că m-a atras foarte mult limba rusă, acolo s-a făcut o specializare, iar eu am vrut să devin profesoară de rusă. Între timp, anul trei la liceu, am început să cunosc limba literară română și mi-a plăcut atât de mult, încât am dat admiterea la Seghedin, la română și rusă. Ultimul an l-am făcut la fără frecvență, m-am reîntors la Chitighaz și am fost bibliotecară. După un an, am trecut definitiv la școala românească din Chitighaz. Am fost emoționată, pentru că n-am văzut și n-am făcut ore de română până atunci. Am fost profesoară tânără și fără experiențe. Nu o să uit niciodată, când m-am consultat cu fostul meu mentor, doamna Lucia Borza, și am întrebat-o dacă s-ar putea să predau eu româna cu metodele folosite la limba rusă, pentru că acolo am făcut metodologie. Dânsa mi-a zis: „N-ai încotro, încearcă.” Și într-adevăr, metodele pe care le-am cunoscut și le-am învățat la rusă am început să le folosesc la română. Cred că am avut și rezultate, am avut copii care au vrut cu adevărat să învețe românește. Iată unul dintre ei este tânărul medic Ioan Stan, de care sunt foarte mândră. Cu trecerea anilor

am prins firul, mi-a plăcut să predau. Numai că între timp limba rusă a fost scoasă din rândul obiectelor obligatorii, astfel mi-au rămas numai ore de limba română. Între timp, fosta și mult stimată directoare, doamna Istin, a ieșit în pensie, și la cererea multor părinți și colegi, mi-am depus dosarul pentru directorat. Am fost director timp de 10 ani, când am luat decizia să nu mai dirijez instituția. Am vrut să rămân și pe mai departe în această instituție ca profesoară, dar din motive personale nu am reușit. Ceea ce este important totuși, este că cei mai frumoși 23 de ani din tinerețea și munca mea de profesoară i-am petrecut la Chitighaz, pentru care nu-mi pare rău. Sunt mândră de acești ani și ca om, și ca chitighazeancă și ca profesoară, și sunt mândră de foștii mei învățăcei. Îmi amintesc cu drag de ei, de foarte mulți dintre ei. Văd și acum ochii unora de la ora de română. Fără să fiu lipsită de modestie, amintirile mă fac să cred că am lăsat și eu câteva urme pozitive în istoricul acestei instituții. Vreau să am speranța că această instituție mai are un viitor.” (Florica Santău)

„În 1964 am început să lucrez la școala românească și am ieșit la pensie în 1992. Aș avea foarte multe de spus, pentru că m-am

simțit foarte bine aici. Am lucrat foarte mult, am fost într-o luptă în fiecare zi pentru a ști satul că și noi suntem chiar așa de buni în muncă ca și școala maghiară. Luptă care cred că mai există și astăzi. Din motive de sănătate nu prea pot să vin acum la școală, dar știu mereu ce se întâmplă acolo. Îmi amintesc cu drag de fiecare elev, de fiecare coleg, de părinții care ne-au ajutat și ne-au apreciat foarte mult, pentru că știau că-i bine ceea ce le cerem copiilor. Cred că rolul școlii a fost și este și acum același: a păstra limba română, a rămâne români... Eu sunt foarte mândră de faptul că am predat în școala românească nu numai ca directoare, ci și ca învățătoare. Și oriunde m-aș duce, învățăceii mei și astăzi mă salută, iar eu îmi amintesc cu drag de ei.” (Aurica Istin)

Cu nădejde spre viitor

„Prin organizarea acestei festivități am vrut să re-unim măcar pentru o zi foștii noștri elevi, învățători, profesori și directori, să evocăm perioadele mai fericite și mai triste, cu răs și plâns, aplauze și hohote. Cred că am reușit să ne atingem scopul.” (Erica Borbély)

Școala românească din Chitighaz a trecut prin multe, prin bucurii și necazuri. A luptat decenii de-a rândul nu numai pentru păstrarea limbii și identității românești, dar și pentru funcționarea ei ca instituție independentă. Conducătoarea satului Maria Kalcso consideră școala românească o instituție demnă de existență, care își are viitorul în localitate. „A fost o decizie bună a Consiliului Local de pe vremuri de a înființa o școală românească. Este mare nevoie de această instituție, și sunt convinsă că dacă n-ar exista, nu s-ar mai vorbi românește în sat nici cât se vorbește azi. Intenția noastră este să păstrăm școala, iar atunci când era vorba de comasarea școlilor maghiară și română, am avut mari probleme economice. Până la urmă am decis ca să rămână ambele școli independente, așadar considerăm că școala românească are un viitor sigur la Chitighaz.” Rita Pătcăș

„Este o bucurie că am reușit să fac ceva în folosul limbii române”

Teatrul Național din Pécs a pus în scenă, în ziua de 2 octombrie, piesa lui Ion Luca Caragiale: „O scrisoare pierdută”. Comedia în două acte a fost scrisă de *Mohácsi István* și *Mohácsi János* pe baza traducerii brute a lui *Alec Rusneac* (*Rusznák Aladár*), profesor pensionar al Școlii românești din Bătănia. Cea mai renumită comedie a lui Caragiale a oferit pentru publicul din Pécs o seară într-adevăr veselă, considerată de presa locală ca una dintre cele mai senine ocazii din ultimii ani. Despre munca de traducător a piesei „O scrisoare pierdută” am stat de vorbă cu profesorul *Alec Rusneac*, care vorbește cu mândrie și bucurie despre realizările sale.

– Cum ați ajuns să traduceți în maghiară cea mai valoroasă comedie din literatura română?

– Această poveste a început prin faptul că fiul meu *Rusznák Gábor* este regizor de teatru și lucrează la Teatrul „Csiky Gergely” din Kaposvár și tot acolo este regizor și *Mohácsi János*, care l-a întrebat pe băiatul meu dacă cunoaște pe cineva care să traducă piesa lui Ion Luca Caragiale „O scrisoare pierdută”. Acestui regizor, de obicei, îi place să transcrie acele opere de teatru pe care vrea să le pună în scenă. Fiul meu i-a vorbit despre mine: „Tatăl meu știe la perfecție limba română, fiind născut în România, și pe de altă parte iubește la nesfârșit limba română.” Apoi am fost solicitat să fac traducerea, pentru care m-am bucurat foarte mult, pentru că abia am cu cine să mai exersiez limba română. Trăiesc într-un mediu unguresc și abia am cu cine să vorbesc românește. Mă rog, acum în Bătănia sunt stabiliți tot mai mulți români din România, și de câte ori am ocazia, vorbesc cu ei românește.

– Ați mai tradus vreo operă literară?

– Da, am mai tradus din limba rusă în limba maghiară „Trei surori” de Cehov. Din română însă aceasta a fost prima încercare. M-au cuprins sentimente de bucurie când am început să lucrez, mai ales că apreciez mult și cunosc destul de bine opera lui Caragiale, studiindu-l de la școlile primare până la școala superioară din Timișoara. E adevărat că are un limbaj arhaic, foarte greu, dar eu înțeleg ce vrea să spună dumnealui. Am citit și gazetele de pe vremurile acelea, pentru că erau interesante și îmi erau de folos să înțeleg ce vrea să spună Caragiale.

– Nu v-ați ferit puțin de acest limbaj arhaic?

– Ba da, nu pot să spun că nu m-am temut într-un cânt n-am dicționar cu arhaisme. Când m-am pus pe treabă am recitat din nou opera, fiind atent cam ce cuvinte din limba maghiară sunt adecvate celor din operă. Lângă arhaisme am notat și explicații alături de traducerea brută. Trebuia să redau înțelesul fiecărei propoziții, pentru că regizorul nu știe românește. Ca de exemplu: comiții – comisii, Agamiță Dandanache cu bălbăiala lui... Sau cum spune Pristanda „ascult” însemnând „am înțeles”.

– Cât timp a durat această muncă?

– Am fost solicitat în luna mai a acestui an. Am lucrat în fiecare zi, mai ales seara. Opera are 130 de pagini iar eu am scris 67 de pagini A/4. Am început la 3 iunie și am trimis traducerea prin poștă la 17 iunie.

– Ați terminat în două săptămâni?

– Cam așa, 13–14 zile.

– Înseamnă că ați lucrat mult și cu entuziasm...

– Da, aceasta este ideea principală. Îmi plăcea mult

„O scrisoare...”, în 1977

această muncă. În timp ce lucram îmi imaginam cum gesticulează personajele, cum vorbesc unii cu alții și așa mai departe.

– Credeți că ați reușit să redați atmosfera piesei, limbajul caracteristic lui Caragiale?

– Sper că da, pentru că regizorul a fost foarte mulțumit.

– Se consideră un mare succes pentru publicul din Pécs cea mai renumită comedie a lui Caragiale, ceea ce înseamnă că *Mohácsi János* a înțeles traducerea Dumneavoastră și ceea ce vrea să spună Caragiale?

– Probabil. Regizorul a vrut să transpună aspectul vremii în zilele de astăzi, pentru că, de fapt, alegerile nici astăzi nu sunt mai curate și mai bune decât erau odinioară, tot așa scopu-

rile personale sunt suprapuse intereselor țării. După câte mi-a povestit fiul meu, și publicul s-a amuzat foarte mult, ceea ce înseamnă că s-a înțeles ce vrea să spună autorul comediei. Eu personal consider un succes, o bucurie, că am reușit să fac ceva în folosul limbii române pentru ca și publicul maghiar să cunoască, să înțeleagă mentalitatea română. Oamenii sunt la fel peste tot, cu bucurii, cu slăbiciuni – indiferent de naționalitate.

* * *

Pentru cei cărora li s-a făcut „poftă” de a urmări „O scrisoare pierdută”, reamintim că piesa va mai fi jucată la Teatrul Național din Pécs, în zilele de 8, 13, 17 și 18 noiembrie anul curent.

Rita Pătaș

„O scrisoare pierdută”, în 1948, pe o scenă din București...

...și azi, pe o scenă din Pécs

Demnitate și onoare, respect pentru celălalt, fie el elev, fie coleg, sunt cărțile de vizită ale profesorului de română, care au înconunat cariera umană și profesională a *Iulianei Jurău*, în trecerea sa prin existența școlii românești julane. Asemenea dascăli cu chemare și măiestrie pedagogică au acoperit cu asupra de măsură prestigiul școlii, căreia i-au slujit cu devotament și neostentată credință în ceea ce fac, prelungind bucuria lor interioară în lumina spiritului din elevii lor.

Copilăria Iulianei Jurău a stat sub zodie norocoasă, având acasă, prin mama sa, un model de căldură umană și libertate, dar și un mediu propice pasiunii pentru lectură. Se naște la 14 iulie 1943, în Săcal, în familia unor harnici și prețuiți gospodari ai satului, Petru Jurău – tatăl și Iuliana Hotea – mama. Clasele primare le urmează la Școala generală de stat din

Școala românească din Iula – 60 de ani (54)

Iuliana Jurău Rad

(1943–)

și de locurile natale, când, în anul școlar 1956–1957, adolescența Iuliana Jurău trece pentru clasa a 8-a la Școala generală românească din Iula, unde are ca diriginte pe profesoara de matematică Reisz Péterné, iar la română tânărul atunci Ilie Ivănuș. Acesta probabil i-a întreținut și îmbogățit pasiunea pentru limba română și lectură literară. Așa se face că la liceu (1957–1961), cu profesori precum Vioara Németh, Ana Varga, Ecaterina Tiritean, Margareta Leu, Iosif Balogh, Iosif Csala, Lőrinczi Zoltán, Mihai Fabian (diriginte) și Rotar Sfetozar, absolvența se poate considera privilegiată că a avut asemenea dascăli din prima gar-

Iuliana Jurău Rad

(1961–1966), unde are cei mai puternici profesori: Tamás Lajos, romanistică și lingvistică, Pálffy Endre și Domokos Sámuel, literatură, Gáldi László, stilistică. Proaspăta licențiată în litere (diploma nr. 889/1966) era astfel îndreptățită să revină la școala julană, ca la al doilea cămin al său, ca atâtia dascăli ai comunității, trecuți pe aici și care au întărit elementul românesc autohton (Vioara Németh, Rotar Sfetozar, Gheorghe Marc, Ana Crișan, Ion Budai, Iosif Görbedi). În acești ani ai începutului de carieră se împlinește și în plan personal uman, prin căsătoria, în 1966 cu Alexandru Rad.

Activitatea sa de 30 de ani la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Iula (1965–1995), predând româna și rusa, nu a însemnat doar măsura unor ani buni la catedră, ci, mai ales, dăruire și neosteneală în munca sa. Implicarea sa fără rezerve în activitățile directe cu clasa, dezbateri literare unele fierbinți, la înălțimea ideilor, sau în cele complementare, antrenarea elevilor în cercuri de profil, concursuri (scriere, declamare, citire expresivă) a însemnat dăruire și prețuire față de elev. Încă din primul an de activitate primește clasă ca dirigintă (1966–1970) și a avut apoi afective foarte numeroase peste 30 de absolvenți (1974–1978, 38 elevi), (1982–1986, 33). Îndrăgită de elevii pe care i-a păstorit, diriginta a știut să stabilească bune relații de colaborare cu clasa și să topească în aceștia parte din gândurile și senti-

mente și atitudinile alese: demnitate și exigență asumate cu onestitate și caracter moral sănătos. Pregătindu-și fiecare lecție, parcă alta în fiecare zi, citită și instrumentată pentru a provoca elevul să gândească asupra textului, profesoara atrăgea atât admirația elevilor săi, răspunzând cu temeinicie cerințelor de la ore, dar și prețuirea colegială, pentru seriozitatea și sinceritatea dialogului. Nu s-a dat de-o parte în împlinirea sarcinilor, nu s-a plâns de greutate, dar a știut să se bucure de rezultatele elevilor săi, chiar cei care făceau pași mici în pregătirea lor. Mesajul muncii sale stabilește, credem, un raport armonicos între datorie

profesoara Iuliana Jurău Rad se mai întâlnește cu foști elevi, ajunși mândria școlii și a profesorilor ei, e semnul celor aleși și prețuiți. Premii și distincții (1974, 1978, 1995 – Pro fideli, 1996 – diploma de merit pentru învățământ) au venit în firescul faptelor și meritelor sale. Un cuvânt de voie bună și înțeleaptă apreciere a ce a însemnat profesorul și școala, dublat de un zâmbet elegant al celui care simte și știe că și-a făcut datoria până la capăt, trec moștenire prin profesoara Iuliana Jurău Rad în colegii de azi, ieri parte din ei elevi, care nu se feresc să arate oricui că sunt croiți profesori după făptura și conduita dascălului lor de altădată. Și ce bucurii înalte de sărbătoare, pentru Iuliana Jurău Rad, decât evidențierea și premierea anuală a absolvenților cu comportament exemplar de la „Liceul Nicolae Bălcescu”, începând cu anul pensionării sale,

Săcal (1949–1953) având mai mulți dascăli, Király Margit, Szathmári Erzsébet, iar când au pornit și clasele de română, pe Maria Misaroș. Continuă la aceeași școală clasele 5–7 (1953–1956), având dascăli cunoscuți deja în comunitate (diriginți, Solyom László – română, Elena Popa – română, Ștefan Popa, Gheorghe Martin – română). Grea a fost despărțirea de familie

dă la liceului. Gustul lecturilor literare, dar și cunoștințe din istorie și geografie au fost pasiuni concurente în viața liceenei. A participat la activitățile căminului și școlii, cercuri, serbări, concursuri, cor. Calitățile de bună cititoare de literatură, ca și plăcerea dialogului de idei în jurul cărților, au recomandat-o spre Filologie (română-rusă), din cadrul Universității ELTE Budapesta

și vocație: când ridici profesia la rang de noblețe spirituală, ai și datoria s-o umpli cu multă responsabilitate și respect pentru tot ce înseamnă dascăl, exigență față de tine pentru a avea exigențe față de alții, solidaritate în fapte bune, plăcerea dialogului și comunicării. Că azi, în pensie, trăind liniștită emoțiile școlii și oamenilor ei, dar hrănindu-și memoria umană cu chipurile elevilor săi,

1995, ocazie rară de a păstra legătura cu școala, prin rememorarea chipului și numelui ei peste vreme, ca diriginte de onoare a fiecăruia din cei premiați. Un gest intelectual și uman grăitor al dăruirii, care clădește și scrie istorie în marea carte a sufletului acestei școli aniversare a anului 2009.

Cornel Munteanu, Baia Mare
Urmează: 55. Ștefan Oroian,
56. Maria Budai Oroian

Distribuție de top în filmul lui Silviu Purcărete

Filmul „Undeva la Palilula”, cu un buget de 1.600.000 de euro, reprezintă debutul în lungmetraj al regizorului **Silviu Purcărete**. Pelicula cea mai costisitoare a ultimilor ani îi adună pe afiș pe **Răzvan Vasilescu**, **Marcel Iureș**, **Ilie Gheorghe**, **Ofelia Popii**, **Marius Manole** sau pe **Constantin Chiriac**, scrie ziarul „Adevărul”.

Silviu Purcărete a început deja filmările pentru „Undeva la Palilula”, care se desfășoară în București, pe un platou improvizat într-o hală dezafectată de 10.000 de metri pătrați din Uzinele Republica. Pentru acest film a fost recreată atmosfera unui spital de provincie din anii '60, cu o curte interioară pe unde va trece o locomotivă de tren.

Pe platou, vor mai fi amenajate un lac, o livadă și un cimitir, în mărime naturală. Personajul principal al poveștii este Serafim, interpretat de **Dimény Áron**, actor al Teatrului Maghiar din Cluj. Proaspăt absolvent al Școlii de Medicină, Serafim primește repartiție la spitalul din Palilula. În acest oraș, izolat de restul lumii, oamenii o țin tot într-o beție, petrecere și orgie.

„La Palilula, animalele (broaște sau țapi) mint și delirează ca și oamenii, cu care de altminteri coexistă într-un spirit de solidaritate fraternă. La Palilula morții sunt la fel de petrecăreți ca și viii, gureși și

bețivani. La Palilula, nici un aparat conceput de un spiritor uman, civilizat, nu poate funcționa. La Palilula nimeni nu muncește, dar toți își umplu burdihanele. La Palilula nu se naște niciun copil. La Palilula, tineri sau bătrâni, adulți nu au trecut de pragul copilăriei (...) Palilula este Infernul cu miros de Paradis”, spune Silviu Purcărete despre orașul fantomatic din filmul său.

Regizorul i-a cooptat în echipa lui pe scenograful **Helmut Stürmer** și **Dragoș**

Buhagiar, pe **Lia Manțoc**, creatoarea costumelor, pe compozitorul **Vasile Șirli**. Producătorul executiv al filmului este **Tudor Giurgiu**. „Undeva la Palilula” va rula în România în 2011, însă premiera mondială va avea loc în 2010, la Festivalul de la Veneția.

Silviu Purcărete (59 de ani) este unul dintre cei mai apreciați regizori de teatru din România și din Europa. În cei peste 30 de ani dedicați scenei, a realizat spectacole memorabile: „Campiello” de Goldoni, „Titus Andronicus”, „A douăsprezecea noapte” de Shakespeare sau „Danaidele” după Eschil. Cel mai recent spectacol al său, „Faust”, a fost capul de afiș al Festivalului de la Edinburgh de anul acesta.

Anticomunismul, din piese de domino

În expoziția vernisată joi, 29 octombrie, la București, istoricul maghiar **Andrea Varga** arată cum s-au prăbușit regimurile comuniste, cu ajutorul fotografiilor „de epocă” aranjate sub forma unui domino uriaș. Noua expoziție a istoricului maghiar, „O poveste despre libertate”, s-a deschis, joi seară, la Centrul de Informare de la parterul Reprezentanței Comisiei Europene din București (Str. Vasile Lascăr, nr. 31) și va putea fi vizitată până la sfârșitul lunii februarie 2010.

Realizată în colaborare cu Reprezentanța Comisiei Europene în România și dedicată împlinirii a douăzeci de ani de la căderea Cortinei de Fier, expoziția arată, prin fotografii și

documente inedite, lungul drum parcurs de popoarele Europei de Est pentru câștigarea libertății și demnității, de la invazia sovietică din 1945 până la prăbușirea Zidului Berlinului și a regimurilor comuniste în 1989.

Ca și la expozițiile sale anterioare, din seria „Printre rânduri” (care au fost itinerate în mai multe orașe din România, Polonia și Ungaria), **Andrea Varga** a apelat la un concept inedit, la o „instalație” expozițională, în scopul de a face atractivă și interesantă prezentarea materialului documentar, obținut după ani de studiere a arhivelor principalelor instituții europene, cum ar fi Parlamentul European și Comitetul Helsinki, precum și a postului

de radio Europa Liberă. De data aceasta, panourile care prezintă fotografiile „de epocă” sunt aranjate sub forma unui domino uriaș, care sugerează faptul că regimurile comuniste, construite pe minciună și teroare, s-au prăbușit, în cele din urmă, pe „principiul dominoului”.

Principalele piese ale „domino”-ului sunt dedicate anilor care au înregistrat momente importante ale rezistenței anticomuniste: 1956 (Revoluția maghiară), 1968 (Primăvara de la Praga), 1980 (grevele de la Gdansk și înființarea sindicatului Solidaritatea), culminând cu lanțul de evenimente care au urmat venirii la putere a lui Gorbaciov și au dus la prăbușirea Zidului Berlinului.

Oul cu... ceas

Doi pensionari din Bacău sunt convinși că Dumnezeu le-a trimis un mesaj pe oul uneia dintre găinile din curte. Pe coaja oului apar mai multe striații, așezate în formă de cerc, despre care oamenii sunt convinși că reprezintă, de fapt, un ceas – informează Realitatea TV.

Minunea s-a petrecut acum o săptămână. Când a mers să strângă ouăle din cuibarul păsărilor, **Gheorghe Hoancă** a descoperit mare minune: un ou care are o porțiune aproape plată pe care apar semne asemănătoare cu cele care indică orele pe un ceas.

„Poa' să fie un semn... Asta gândim și noi, că e un semn, semn rău. Vă așteptați la ceva? Apoi, Doamne ferește... Ne putem aștepta să și murim”, crede **Elena Hoancă**, proprietara găinii.

Toți vecinii au venit să vadă oul cu ceas, care s-a ciobit tot trecând din mână în mână. Unii sunt de acord cu proprietarii, că este vorba de un semn că urmează să se întâmple un lucru mare. Alții spun însă că nu este decât un ou deformat și că, de fapt, găina care l-a făcut ar fi bolnavă.

Moment șocant la un show TV

O carte de Herta Müller, tăiată și aruncată într-o găleată cu sânge

Un exemplar din „Atemschaukel”, cel mai recent roman scris de **Herta Müller**, laureata de anul acesta a premiului Nobel pentru literatură, a fost tăiat în bucăți și aruncat într-o găleată cu sânge, în timpul unei emisiuni de televiziune. Protagonistul

acestui moment „însângerat” a fost starul TV german **Harald Schmidt**.

Prezentatorul emisiunii, cunoscut pentru excentricitățile sale, a glumit pe seama Hertei Müller, laureata premiului Nobel pentru literatură pe 2009. Acesta a subliniat că Herta Müller s-a născut în România și a comparat-o, indirect, cu Dracula. În timpul emisiunii, partenerul de prezentare al lui **Harald Schmidt**, **Helmut Zerlett**, a purtat o perucă ce imita coafura scriitoarei.

Cartea a fost tăiată cu ajutorul unei mașinării speciale și apoi a fost aruncată într-o găleată cu sânge și resturi de animale, conform Bild.de.

Concurs comemorativ „Erkel”, la Centrul Cultural Român

Din 30 octombrie până pe 6 noiembrie se desfășoară cea de-a 29-a ediție a Concursului Internațional Comemorativ de Șah „Erkel”, în sala de teatru a Centrului Cultural Român din Jula. Concursul stă sub patronajul primăriei *Perjési Klára*, arbitru-prim este *Seres László*. Organizatorul concursului e *Thuróczy Géza*.

La categoria Erkel participă 39 concurenți, 6 români, 3 sârbi, 1 englez, 29 maghiari, 4 din Jula, 2 Maestri Internaționali, 5 Maestri FILA. Cele mai mari șanse să câștige are *Alexandru-Victor Butunoi* (jucător român, care joacă la Macău). Acesta anul trecut s-a calificat pe locul 2. La fel de mari șanse are și *Petre Nad-Titus* (român), câștigătorul de anul trecut al competiției.

La categoria Márki participă 29 șahiști dintre care 1 român, 1 sârb, 10 julani. Între aceștia din urmă sunt mai mulți cunoscuți de ai noștri, *Petru Țapoș*, *Marius Cherecheș*, *Ioan Gomboș*, *Ioan Csomós*, *Emeric Takács*. *Petru Țapoș*, care anul trecut s-a calificat pe locul 4, în momentul încheierii ediției noastre are o partidă câștigată și una pierdută, dar încă are șanse să se califice pe un loc distins.

Cei mai tineri concurenți au numai 8 ani, iar cei mai de vârstă 82-83 ani. Doar o singură femeie participă

la concurs. Prima competiție Erkel a fost organizată în anul 1921, în timpul primului război mondial și după revoluția din octombrie 1956 nu s-au mai organizat competițiile. În anii trecuți, deseori au participat mai mult de 100 șahiști printre care au fost și din România, Mexic, Polonia, Ucraina, Iugoslavia, Bulgaria, Uzbekistan, Moldova, Germania, Suedia, Serbia și Rusia. Criza economică mondială a atins și șahul, mulți concurenți din Polonia, Scoția, Rusia și Ucraina au renunțat la participarea la concursul din anul acesta.

– Cum ați ajuns să fiți prim-arbitru competiției?

Seres László: – Eu am fost prieten bun cu domnul *Gheorghe Bajusz* din Bătania, care zeci de ani a fost prim-arbitru competiției. Când a simțit că nu mai are mult timp printre noi, mi-a cerut ca să pre-

iau ștafeta de la el. Așa am ajuns să fiu eu prim-arbitru acestei minunate competiții internaționale. Pentru mine este o mândrie, ca locuitor din Kiskunfélegyháza. Reamintim că Erkel Ferenc și toată familia lui a jucat tare bine șah, Erkel chiar a fost campion de șah în Ungaria de două ori, în anii 1858 și 1859. În 1858 a fost ales ca președinte al Clubului de Șah din Budapesta. Márki a fost tot julan, în anii 1880 el a redactat mai multe cărți despre șah.

Petru Țapoș: – Eu de mult timp particip la competiția aceasta. Mai înainte au fost și alți români de-ai noștri, *Petru Stan*, *Alexandru Hoțopan* și alții. Azi, la început am jucat bine, dar apoi am fost deconcentrat, mi-a stat gândul la treburile de acasă, din păcate, am și pierdut partida a doua.

MIC

România, pe ultimul loc la Memorialul Marian Cozma

Naționala masculină de handbal a României a ocupat ultimul loc (patru) la turneul internațional Memorialul Marian Cozma, competiție care a avut loc la sfârșitul săptămânii trecute în Ungaria.

La intonarea imnului, *Petre Cozma*, tatăl lui Marian Cozma, a stat între tricolori, iar ulterior i-a fost înmănat un tricou cu numele fiului său și cu numărul 82, în culorile Ungariei și României. În sala de sport din Veszprém a fost strigat pentru câteva zeci de secunde numele lui Marian Cozma.

Sâmbătă, în ultimul meci, România a fost învinsă de Ungaria, la Veszprém, cu scorul de 31-28 (21-15). În celălalt meci al zilei, Serbia a dispus de Tunisia cu 34-24 (20-11). În clasamentul final la Cupa Panonia, Serbia a ocupat primul loc, cu 6 puncte, urmată de Ungaria, 3 p, Tunisia, 2 p, și România, 1 p. România a debutat cu eșec în fața Serbiei, 32-40, și apoi a remizat cu Tunisia, 33-33.

Ungaria a controlat jocul de la un cap la altul și a condus în permanență, cu 6-4 (min. 8), 11-7 (15), 17-12 (24), 23-19 (37), 26-20 (43), 30-24 (53).

Au evoluat echipele:

Ungaria: Nenad Puljezevics, Nándor Fazekas – portari, Tamás Iváncsik (7 goluri), Gyula Gál (4), Timuzsin Schuch, Ferenc Ilyés, Nikola Ekleovic (4), Gergo Iváncsik (3), Barna Putics, Milorad Krivokapic (1), Dávid Katzirz (3), Gergő Harsányi, Gábor Császár 2, Péter Gulyás, Szabolcs Törő (6), Szabolcs Zubai (1). Antrenor: István Csoknyai.

România: Levente Szabó, Mihai Popescu – portari, Valentin Ghionea (7 goluri), Rareș Jurcă, Mihai Rohozneanu, Marius Novanc (2), Iuliu Csepregi (2), Florin Ciubotariu (3), Iulian Stamate (3), Marius Sadoveac (2), Cristian Fenici (1), Gheorghe Irimescu (3), Alexandru Stamate (4), Ionuț Georgescu (1), Laurențiu Toma, Daniel Mureșan. Antrenor: Petru Ghervan.

Cine va fi jucătorul anului?

FIFA a anunțat vineri, 30 octombrie, cei 23 de jucători nominalizați pentru titlul de fotbalistul anului 2009, câștigătorul urmând să fie anunțat pe 21 decembrie, la gala de la Zürich.

Din cei 23 de fotbaliști, căpitani și selecționeri echipei afiliate FIFA vor vota cinci jucători, urmând ca în cursa pentru gala de la Zürich să rămână cinci fotbaliști. Aceleași reguli se aplică și în cazul fotbalului feminin.

Cei 23 de fotbaliști nominalizați sunt următorii: *Michael Ballack* (Germania), *Gianluigi Buffon* (Italia), *Iker Casillas* (Spania), *Cristiano Ronaldo* (Portugalia), *Diego* (Brazilia), *Didier Drogba* (Coasta de Fildeș), *Michael Essien* (Ghana), *Samuel Eto'o* (Camerun), *Steven Gerrard* (Anglia), *Thierry Henry* (Franța), *Zlatan Ibrahimović* (Suedia), *Andrés Iniesta* (Spania), *Kaká* (Brazilia), *Frank Lampard* (Anglia), *Luis Fabiano* (Brazilia), *Lionel Messi* (Argentina), *Carles Puyol* (Spania), *Franck Ribéry* (Franța), *Wayne Rooney* (Anglia), *John Terry* (Anglia), *Fernando Torres* (Spania), *David Villa* (Spania) și *Xavi* (Spania).

TVR 1

Luni 9 noiembrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 O dată-n viață (R) 12.00 Miezu zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Emisiune în limba maghiară 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Bancomatul de pe 1. 19.00 Telegiurnal 20.10 Talk-Show 21.10 Film. În spatele zidului.

Marti 10 noiembrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 11.50 Filler Restaurare 12.00 Miezu zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Rom european 15.00 Kronika. Emisiune în limba maghiară 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Atunci și acum 19.00 Telegiurnal 20.10 Talk-Show 21.10 Film. Fugarul.

Miercuri 11 noiembrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Tezaur folcloric (R) 11.15 Ochiul magic 12.00 Miezu zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Oameni ca noi 15.00 Conviețuiri 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Gala Speranțelor 19.00 Telegiurnal 20.10 Talk-Show 21.10 Film. Oliver Twist.

Joi 12 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Onoare și patrie 11.30 Călător pe viață (R) 12.00 Miezu zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Emisiune în limba germană 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Interes general 18.00 Super Fotbal 19.00 Telegiurnal 20.10 Talk-Show 22.00 Serial. Dr. House.

Sorin Burtea,
moderatorul emisiunii
„Interes general”

Vineri 13 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Trezirea la apel! 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Garantat 100% 12.00 Leomania 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.00 Echipa verde 14.35 Vedeta familiei 15.30 MAI aproape de tine 16.10 Serial. Furtună la palat 17.15 Europa ne privește 18.00 Super Fotbal 19.00 Telegiurnal 20.10 O dată-n viață 22.00 Reconstituiri 23.20 Film. În rolul victimei.

Sâmbătă 14 noiembrie

6.00 Pro patria 6.25 Cântecul amintirii...amintirile cântecului 7.00 Semne 7.25 Spectacolul lumii 8.00 Desene animate 9.00 Arca lui Noe 9.30 Echipa verde 10.00 Bucurie și dezamăgire. Documentar 10.30 Serial. Hannah Montana 12.00 Nikita Mihalkow și muzica picturii rusești 13.00 Telegiurnal 13.20 Rețetă pentru siluetă 14.05 Serial. Între noi frați 14.20 Ne vedem la TVR 16.30 Teleenciclopedia 17.30 Tezaur folcloric 19.00 Telegiurnal 20.10 Filmoteca veseliei 21.25 Fotbal: Portugalia-Bosnia-Hertegovina 23.30 Film. Ascunzătoarea perfectă.

Duminică 15 noiembrie

6.10 Universul credinței 8.00 Desene animate 9.00 Spune-mi ce te doare 10.30 Viața satului 12.00 Tezaur folcloric (R) 13.00 Telegiurnal 13.3 Formă maximă 14.30 Călător pe viață 15.00 Restaurare 16.00 Supermarket de divertisment 17.00 Telegiurnal 17.10 Supermarket de divertisment 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Tinerete veșnică 22.10 Serial. Serial. Battlestar Galactica.

TVR 2

Luni 9 noiembrie

6.00 Ferma (R) 7.10 Film. Povestea unei ferme din Africa 9.10 Întâlnire pe 2. 11.00 Dincolo de hartă (R) 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Descoperă românii 13.30 e Forum 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Revolta clasicilor 16.30 Orașele lumii 17.10 Serial. Miracole 17.40 Serial. Berlin, Berlin 18.15 Film. Orgolii 20.00 Bugetul meu 20.30 Lumea de aproape 22.30 Serial. Străzile crimei.

Marti 10 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.10 Film. Orgolii (R) 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Poate nu știai 13.30 Între cer și pământ (R) 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Baschet 18.15 Film. Orgolii 20.00 D'ale lu' Mitică 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Balzac.

Miercuri 11 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri 7.10 Film. Orgolii (R) 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Bazar (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Zestrea românilor (R) 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Baschet 18.15 Film. Orgolii 20.00 Bazar 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Patru femei și un mort.

Joi 12 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.10 Film. Orgolii 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Bazar (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Natură și aventură (R) 14.00 Împreună în Europa! 15.00 Serial. Carabinieri 16.10 Baschet: CSU Ploiești-U Mobitelco Cluj-Napoca 18.30 Paradisuri terestre 19.30 Pescar hoinar 20.00 Jamie, Ministrul hranei sănătoase 20.30 Operațiuni speciale 21.00 Ora de știri 22.00 Paranormal 23.10 Film. Confesiunile unei minți periculoase.

Vineri 13 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.10 Film. Orgolii (R) 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Călător prin lume (R) 13.30 Utopia 14.00 Împreună în Europa! 15.00 Serial. Carabinieri 16.10 Baschet: CSU Ploiești-U Mobitelco Cluj-Napoca 18.30 Paradisuri terestre 19.30 Pescar hoinar 20.00 Jamie, Ministrul hranei sănătoase 20.30 Operațiuni speciale 21.00 Ora de știri 22.00 Paranormal 23.10 Film. Confesiunile unei minți periculoase.

Sâmbătă 14 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.00 ABC...De ce? 8.00 Atenție...copii 8.30 Doi care doinesc 9.00 Între cer și pământ 9.35 Liber pe contrasens 10.30 Bugetul meu (R) 11.00 Serial. Arabella se întoarce 12.35 Atenție, se cântă! 14.00 Fotbal: România-Letonia 16.00 Timpul chitarelor 17.00 Serial. Serial. Ballykissangel 18.00 Magazin UEFA 18.30 Serial. Doctor Who 19.30 Serial. Studio 24 20.00 Serial. Periculos! 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Plumbul din sânge: călău și victimă.

„Timpul chitarelor”,
prezintă Marius Bodochi,
Doru Ionescu și Dan Cojocaru

Duminică 15 noiembrie

6.00 Liber pe contrasens (R) 7.00 Natură și aventură 7.30 Zestrea românilor (R) 8.00 Motomagia 9.00 Ferma 10.30 Pescar hoinar (R) 11.00 Serial. Arabella 11.35 Hora prichindeilor 12.35 Film. Huck și regele inimilor 14.30 Jamie, Ministrul hranei sănătoase (R) 15.00 Atlas 15.35 Muzică și muzichie 17.00 Serial. Ballykissangel 18.00 Campionii 19.30 Serial. Studio 24 20.00 Serial. Eureka 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Creaturi fioroase.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

9 NOIEMBRIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

10 NOIEMBRIE, MARTI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

11 NOIEMBRIE, MIERCURI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

12 NOIEMBRIE, JOI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

13 NOIEMBRIE, VINERI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

14 NOIEMBRIE, SÂMBĂTĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Reportaje, interviuri 17.25: Stele de cinci stele – emisiune de muzică ușoară 17.55: Încheiere

16 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Emisiune ecumenică 17.00: Sinteză știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

Emisiunea radiofonică în limba română este difuzată zilnic între orele 16.00–18.00, pe undele medii cu frecvențele de 1188 kHz și 873 kHz.

Ecranul nostru

miercuri, 11 noiembrie 2009 (m1 ora 13.30)
Reluare: vineri, 13 noiembrie 2009 (m2 ora 9.25)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

După un buletin informativ vă oferim un montaj realizat la serbarea organizată la Chitighaz, cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la înființarea școlii românești. Apoi veți putea urmări un interviu cu Ștefan Frătean care a obținut, pentru prima oară, titlul de cetățean de onoare al Chitighazului. În continuare vă călăuzim la Jaca, unde în toamnă a avut loc o tabără de pictare a icoanelor.

Realizator: Ștefan Crăsta

Cazare ieftină la Centrul Cultural Românesc din Jula

Liceul „N. Bălcescu”, Școala Generală și Căminul de Elevi din Jula funcționează într-o clădire impozantă. Instituția oferă cazare la nivel superior și îndeplinește și funcția de Centru Cultural Românesc pentru comunitatea românească din Ungaria.

În cadrul centrului dispunem de 5 camere de oaspeți cu câte 2 paturi și 5 camere cu câte 3 paturi. Acestea pot fi închiriate pe parcursul întregului an. Fiecare cameră are baie separată și un mic balcon.

Prețuri:

În camerele de cămin:
2.740 ft/persoană/noapte (pentru 1 – 2 noapte)
2.500 ft/persoană/noapte (mai multe nopți)

În camerele pensiunii:
3.200 ft/persoană/noapte (pentru 1 – 2 noapte)
3.000 ft/persoană/noapte (mai multe nopți)

Contacte:

e-mail: romiskgyula@freemail.sulinet.hu
telefon: +36/30-692-7359

Casă de vânzare în apropierea Băilor Cetății din Jula (foarte urgent). Casă coproprietate cu apartament duplex (100+50 m2). Preț: 17 Mft. Telefon: +36/30-454-5067. Adresa: Jula, str. Klapka Gy. 5/A ap.2. (Limba de comunicare este maghiara)

Editarea a 8 pagini din acest săptămânal sunt finanțate de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.

*

E hetilap 8 oldalának megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.

Omagiu învățământului românesc din Chitighaz

FOAIA
românească
6 noiembrie 2009
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Rita Păcș, Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Tehnoredactor: Ștefan Mihailov. Informatician: Ioan Ruja. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károlyi M. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2009: 3 luni 1050 forinți; 6 luni 2100 forinți; 1 an 4200 forinți.